

Presentada als exemplars que disposa la ley

San Hilari Sacalm 22 Juny 1910

L'Estiuada

Periodic nacionalista

✱ Sortirà cada divendres durant l'estiu ✱

✱ Redacció y Administració: Carrer de Vic, 9 ✱

Any III

Sant Hilari Sacalm, 22 Juny de 1910

Núm. 24

Salutació

Agobiat per la proximitat de les tasques parlamentaries, proxim a ausentar-me a Madrid, no trobo 'l temps material indispensable pera escriure un article; pero ne vuy interrompre la costum dels altres anys y que no aparegui, en el primer número de L'ESTIUADA, la meua firma.

Es un tribut de simpatia y d'adhesió, una manifestació de solidaritat en l'ideal nacionalista ab els bons amics que fan sentir cada estiu, desde les planes d'aqueix periodic, la veu entusiasta y patriòtica de la montanya catalana.

Avuy, en el present defalliment de la fe catalanista, quan els vells principis abstractes recobren el seu imperi sobre 'ls catalans pera dividirlos, quan sembla arreconat o al menys passat a segon terme el problema de les nostres reivindicacions nacionals, es lo que vosaltres, amics de L'ESTIUADA, desde la vostra tribuna, digueu, avuy com sempre, al nostre poble que hi ha un problema previ, base y condició indispensable pera la salvació de tots els altres, que es el problema de la nostra personalitat. Sense que aquesta tingui son reconeixement en la legalitat, ni el geni de nostre poble trobarà les normes juridiques reguladores, convenients y propies, ni sisquera 'ls que consideren com primer y fonamental el problema pedagogic trobaran la base de civilitat y de cultura en métodos d'educació forsosament inadequats y forasters.

L'autonomia, el reconeixement de la nostra personalitat com a poble, no es la solució de tots els problemes, pero es la base indispensable pera que puguin trobar solució adequada. Es com la llibertat en l'individu: no es ni la felicitat, ni la riquesa, ni la dignitat, ni la cultura, pero es condició indispensable sense la qual, felicitat, riquesa, dignitat y cultura no poden concebirse.

Afirmemho aixís, companys. Que si avuy el ritme de la vida, que presideix també 'ls moviments polítics, fa que 'ns trobem en un moment de depressió, demà aquell mateix ritme produirà nova y formidable reacció y hem d'estar disposats a aprofitarla.

J. VENTOSA Y CALVELL.

EL NOSTRE GRAN IDEAL

Altres volta hem arribat els d'ESTIUADA entusiastes y coratjosos, amarats de fé per un ideal sant y fort. Ho ratifiquen orientacions que han delineat clarament els nombres publicats fins avuy. Ja ho veieu vosaltres amics, que som els mateixos y som lo mateix. Tenim ja una historia més o menys humil y ella es tot un programa en fecondació, un ideal que ve encomanatse y enfortintse, un encoratjement per els bons, els abnegats y els patriotes que alsen la copa plena d'auguris y plena de neguit y de frisança per la seva vila y per la Catalunya tota. Tots ens coneixeu.

L'any passat us diguerem, a reveurer, y ens hem presentat més potents y ab més esperança encare. Som joves y veiem ab satisfacció inmensa com la nostra obra treu florida y s'escampa, perque la joventut es irradiació y es forsa.

Hi anirém portant el nostre gra de sorra a l'edifici de la Catalunya nova plena de vida, d'aquella vida que 'ls polítics no volen ni saben predicar, pro ella sola s'alsa fressosa y esplendent, perque es l'esfors propi fet realitat. Els pobles son forts quan trevallen y obran en la seva educació, quan la cultura hi fa niuada y l'empenta social es vigorisa y s'aixampla ab la consciencia de lo innegable. Els pobles en definitiva ells es crean, convertint en cosa efectiva sos *devers* y transformant a la categoria d'actes practicables els *drets* sovint proclamats ab que cridaria y per aixó massa sabuts per lo ficticis.

Cal bastirla la nostra Catalunya, complint tothom ab el seu dever de catalá. Cada hu enfortintse será més dueny de sí mateix y tots plegats, enrobustirém la Patria y la farém més lliure, formant la consciencia nacional precisa pera l'existencia de la nació. Aixequém capelles a l'educació y edificis a la cultura, que seran nostres ben nostres y creant una economia per el treball, reconstituim el nostre Dret...

Vetaquí una evolució y tot una vida constructiva. Comensem la dintre les nostres viles, que's mouen anémiques de vida sana. Hem de reconstituir els nostres municipis, estimant la vila, idolatrantla. El municipi es el primer grahó en l'escala d'ascensió nacional y humana, no es una quimera, es un fet viu ab existencia

palpable. Femlo apte ab la nostra educació, y apoyemlo, estimantlo, com carn de la nostra carn.

L'ESTIUADA es l'expressió d'aquet primer amor, que's un presagi del triomf total de Catalunya. L'ESTIUADA no significaria res, sinó fos aixó, sinó tingués per senyera a Sant Hilari Sacalm y tot lo que indica despertar en els pobles. La vila nadiua constitueix l'amor més ardent dels nostres cors, que'l sentim bategar y ens dona un coratge inmens. Per aixó som forts y escampém vida, lliures dels vents malestrucs, y hem vist caurer en la nostra casa felicitacions y enhorabones d'amics y desconeguts.

Sentiulo tots, compatricis, el gran amor per la nostra vila y aixequem ben alt el cap pera ovirar un horitzó benefactor y plé de jorns venturosos. Estimemla com una satisfacció que'ns doném; obrimli el cor, que aixís aquet s'oreigi y s'acaroni ab l'aire immutable de lo bo y de lo just.

L'ESTIUADA es per vosaltres, compatricis y vosaltres la constituïu y la informeu, units estrictament ara com sempre en una identitat d'aspiracions. Absolutament a tots us en fem ofrena, perqué l'acabau de fer ben vostre. Sigueuhi tots.

F. CULÍ VERDAGUER

Recort d' un recort

Era una ardenta mitjdiada d'estiu. Recolzat en l'ampit del finestral d'una de les solitaries y runoses celdes del vell convent de Sant Salvi, m'arribava'l *xi-galecxeig* estrident y enervador de les cigales, y al ensemps, a grans onades, l'aromós perfum dels tarongers que en altre temps regalaven sa fruita d'or als austers cenobites acollits en aquell sant racer per la Regla del Patriarca d'Assis. Hora de calma en que'ls moradors del abandonat jardí d'amor, humils camperols, reposaven la sesta, jo l'aprofitava per escoltar la veu dels recorts que sorgia arréu desde l'interior del gran temple orfe de ceremonies litúrgiques, fins a les desertes celdes, ruscos sense abelles elaborant la mel de la santetat y la mortificació, gustada a tot pler pels sers de cálida esperitualitat y visions serenes.

Com l'havía assolida la calma desitja-

da d'un dia d'isolament desde la soperba masia, no ho sé.

A trenc d'auba la deixava ab el suprem anhelar de ma joventut ferida per cruenta desil·lusió. Volia allargar un somni dolorosament teixit al clar de lluna d'una nit en festa; y quan al esflorar ab mos passos incerts la quietut del claus. tre profanat, recobrava la fermesa d'ánima que'm prodiga sempre'l silenci dels grans casals abandonats en les solituds de les camps, la cremor d'una llàgrima ferí ma galta oretjada pel manyagoy de perfum de llegenda pietosa.

La melangiosa voluptuositat d'aquell lloc consagrat a l'oració, obria mon cor a l'esperança per la reconquesta de quelcom que s'ovirava en la llunyania d'un horitzó rohent.

La xica finestra desd'hont espargia la meva mirada escrutadora en aquella ardenta mitjdiada d'estiu, era un lloc excel·lent pera'l somni. Somni en que'm sentia aymador apassionat de totes les coses, fins d'aquelles que no tenen nom, ab la violenta temptació de totes les harmonies del infinit. Jo en aquells moments no recordava que l'home ha sigut fet per gustar cada jorn poc aliment y color, poc soroll, sentiments ni idees. Alló que sobressurt de la mida'l fadiga, l'emborratxa: es com si diguessim l'inconsciencia del alcoholisat, la follia del extàtic. La nostra copa es molt xica y la nostra sed molt gran. Com remeyarho?

Aixís com en els esclats amorosos se desitjan més mans pera palpar, més llavis per besar, més ulls per veurer y fins més ánima, més cor per estimar, jo aleshores, espargint mos sentits per aquella naturalesa espléndida que'm rodejava, hauria volgut que'ls meus ulls haguessin penetrat fins en l'interior de les roques, fins al pregon dels gorcs, y sentir, al ensem, totes les remors dels mils sers minúscols que a mon entorn giravoltaven.

Cansat, ben enllà de la tarda, de la quieta contemplació, m'asseya en l'únic lloc apropiat: un banquell vora una taula vella, vella y tota corcada. Son calaix estava mitj obert, venintme sa boca a tret d'ulls. Obsessionat per una idea extranya, no apartava l'atenció d'allà dins. Inconscientment vaig obrir-lo bé. Buyt, ben buyt. Solament un full de breviar tot picat m'ensenyava'l delicat policrom d'una inicial feta a má pacientment. Aquella troballa valiosa feu que passés la má per tot el vol del calaix, topant en un ángul del cap ab un paper, pres en el junt format per les fustes del fons y una lateral. Ab tremolor convulsiva mos dits l'agafaren, y pres d'una emoció extranya vaig acostarlo a mos ulls. En la superficie esquifida del paper groguenc pel temps, llegia: «Post núbila faebus. Per molts es trista la vida? No per mí, que sento'ls raigs d'un sol que'm torna la fe-

licitat. Ramón Llull y Ausias Marc, en un paragraf l'un y en un distic l'altre, me n'han fet adonar. L'un diu: *Per ço lograr cal...* Res més: l'escaixalament del paper s'en duya'l secret.

¡Oh, quina inquietut m'agafá! El pensament subtilisava y no sé lo que hauria donat per coneixer tot lo que'l bon fraret estampá en aquell paper testimoni de passada época.

Cap al tart, després de contemplar distretament les dances populars enfront l'hermita del Padró, allá al Camp de l'Arit, entrava a la gran masia del Subirà de Santa Creu, y en la quietut de la cambra que'm destinaren, vaig engolfar me en una digressió psicológica que trencá un raig de lluna al venir a besarme'l front en el llit tornejat que ornaven teles històriques... Y vaig recordar alló:

*Ab l'ànima sospesa, callada, concirosa,
en les bugdors poblades de soletat plorosa,
sentia, com planyivol y dolç encantament,
el misteriós prestigi d'una bellesa ausent.*

ANTÓN BUSQUETS Y PUNSET

Miniatura

La nena rossa, ab bell afany,
ab sa maneta somrosada
trocets de pá tira al estany
pels cignes blancs que l'han voltada.

Una flor blanca y olorosa
demunt de l'aigua ven lluir;
la nena resta somniosa
y la flor blanca vol cullir.

S'inclina massa. ¡Ha reliscat!..
Per la caiguda remogut,
l'estany sencer ha xarvotat,

y els cignes blancs, esporuguits,
deixen la seva mansetut
y aixorden l'aire ab els seus crits...

El Sátir vell

Teixint garlandes de clavells
canten cançons d'amor les Fades,
boy onejant els llargs cabells
en testes brunes y daurades.

Una dolcíssima quietut
regna en el bosc dormit en calma.
Un sátir vell, pels anys retut,
hi té establert el seu reialme.

Sent de les Fades el soroll
y un foll desitj en ell floreix
com de tronc vell tendre rebroll.

Elles, al veurel, han fugit
y el sátir vell se malaeix,
de sa vellesa avergonyit.

Amor

La nit es bellament serena. Els estels rimen en la volta blavosa nn nocturn llumenós. Els lliris, al jardí, els blancs calzers inclinen. L'aygua de l'estany té un somriure amorós. Chopin floreix dessota els dits de l'Estimada, per l'espai transparent dancen les armonies; ab dolçor cristallina sona'l cant d'una Fada... Altres cants li responen allá en les llunyanies.

Els ulls del l'Estimada, apassionats, s'encenen. Els seus cabells fulgeixen com auriola d'or voltant el rostre pàlid ont els llavis hi cremen ab l'ansia misteriosa de mil petons d'amor... Quan se perdi en les ombres la darrera armonia,
vull cremarme en el foc dels teus llavis, Aymia!

ALBERT DE QUINTANA

A la nova joventut

Pera els amics de l' ESTIUADA.

En un excés de la vostra bondat, me demaneu un article pera el vostre setmanari. ¡Qué més voldria jo que podervos complaure! Pero havéu escullit malament, y res de nou prodré dirvos.

Escric baix una impressió de melangia: per cap motiu; pro l'estat d'ánim es una cosa molt complexa y depen a voltes de coses inconegudes y insignificants.

El sol arruixa el meu despatx. De fora'l jardí, me venen olors agradoses de flors que's baden, sento palparhi una gran alenada de vida y el vert de les fulles es un vert de renovellament. de vida nova, y malgrat tot aixó, jo sento una tristesa fonda. pot ésser inmotivada.

Llegint el diari, m'he enterat d'un altra baralla de catalans contra catalans: una més a l'infinitat de les esclatades pera la nostra dissort. Y aixó pot esser la causa de la meva melangia.

Havém malaguanyat el temps. No es lluny el dia en que creya que l'aparent esmortuiment del esperit catalá, era com la mort de les plantes la tardor: temps de gestació; temps en que les llevors se desenrotllan sota terra, pera retornar ufanoses plantes a la vinenta Primavera.

Jo m'alegrava de que l'epoca de les estridencies hagués passat. De que, serenament, conscientment, Catalunya fes la seva marxa camí de l'Autonomia.

Pero el periodo d'ensopiment ha degenerat en una malura molt semblable a la mort.

No se senten estridencies, pro l'esperit catalá no s'aixeca ardit y trevallador.

Sembla que un vent de venciment hagi aplanat la terra nostra, tan plena avans d'entusiasme.

¿Responsabilitat? ¿Culpa? Tots en ténim; per haver avantposat ambicions y vanitats y malvolenses a la causa santa de la reivindicació de la personalitat catalana.

Ens havém esterilissat en les lluites entre nosaltres y l'ideal de la nostra causa s'ha amagat, s'ha vestit y despul·lat cent voltes, s'ha esmortuït.

Es nostra la responsabilitat de la desfeta. Aquestes runes del nostre patriotisme, aquella torre geganta que les nostres ambicions va enderrocar, temps a venir, marcaran lo xorc de la nostra actuació.

La nostra joventut, fracassada per no

haver tingut la energia suficient pera imposar-se a aquesta desfeta de les hosts catalanes, serà la responsable devant de les novelles generacions.

Y sou vosaltres, estimats amics de L' ESTIUADA, els que podeu fer quelcom pera portar per bons viarany a la nostra joventut.

Vosaltres, allissonats pel fracàs de tantes persones de valer, y de tants ambiciosos sens cap mereixement, vosaltres que teniu un pit ple d'entusiasmisme y un cervell ple de idees de renovellament, empreneula, ardits, la santa campanya de sembrar novament la llevor de la causa catalana en les nostres hermoses comarques. Feula vosaltres, els joves de tota la Catalunya jova, la Patria gran y plena que nosaltres no hem pogut o no havém sapigut fer.

Y quan els vostres desitjos, que son els que havem sentit sempre nosaltres, que vos precedirem en aquest despertar del sentiment regionalista, esdevinguin fets; y l'autonomia de Catalunya siga el sol de la vostra victoria, no guardeu malvolensa pels qui, lluitant, foren víctimes de petites ambicions o de petites vanitats.

Vosaltres, vencedors ardits, tindréu el generós perdó pera les nostres migrades forces. Vosaltres, reconqueridors de la terra, tindreu el bell geste esplendorós. Perquè nosaltres haurém sigut sembra y vosaltres cullita. Nosaltres haurém sigut blat y vosaltres pá.

Visquéu molts anys. Tan de bó, l'any vinent, al rependrer la vostra tasca, y al repetir-se la vostra amable invitació, l'estat de Catalunya fos altre qu' avuy dia. Tant de bo que la pobre terra, trista per la falta de trevall, pobra per la persistencia de les crisis, atuída per tantes desgracies a plegat, siga altra volta la bella Catalunya dels nostres bells temps d'adolescencia, aquells bells temps qu'han passat pera no retornar may més pera nosaltres y en els quals l'entusiasmisme pera la nostra terra abrandava els nostres cors.

JOAQUIM PLA

El bon viure vilatà

L'estiueg ha comensat en la vila nostre: tothom se prepara per rebre dignament als hostes. Les cases se restauren y els carrers s'adoben. Demà passat, diada de la festa major, recomensarà son servey el guarda urbà, institució en extrem lloable, que purifica el nostre sencill viure y l'eleva.

Es un refinament de la vila y de l'organització municipal que s'encarna ab nosaltres. Per aixó l'hem de respectar y ajudar-lo en la tasca d'educació elemental ciutadana, en el bell sentit de la paraula.

El guarda urbà vetlla pel compliment

de les ordenances municipals y aquets son la primera y més fonda llissó de civiltat. Son les beceroles municipals, que'm de saber de memoria y practicar.

L'istiu fa presentalla de la seva magnificencia y els forasters omplen la nostra casa, honrannos. Nosaltres hem de correspondre, per dignitat y per amor propi, a la seva presencia, mostrantnos ordenats y civics. Que res desentoni el nostre viure sencill y esplendent, que'ls nostres estiuejadors veneraran la nostra vila, la recordin y l'alabin, que aixó serà motiu d'orgull y de satisfacció intensa per els hilarients. Fem ofrena del nostre patriotisme verdader y complim les beceroles ciutadanes.

El guarda urbà, desde'l dia de Sant Joan passejarà ab el seu trajo original, pels nostres carrers y les nostres places, com un fidel guardador dels deures públics rudimentaris y essencials. Respectemlo ab convicció y apoyemlo sense necessitat de medis coercitius; quan més ho sigui en les seves demandes justíssimes, més ho serém nosaltres. Y quan ell no tingui d'alsar la seva veu de manament, tots en serém joyosos y ne tindrem orgull serenament.

ILARIENC

Carta den M. Folguera y Durán

Ab gran satisfacció rebo la nova de la reaparició del periódic L'ESTIUADA adherit a la «Unió Catalanista».

Ella m'indica que la crisis del actual moviment patriótic català no ha mimvat les vostres forces ni'ls vostres entusiasmisme. Grat m'es consignarho aixís.

La tasca a fer be requereix la vostra cooperació.

S'han de pregonar vents de pau y de concordia entre'ls catalanistes; s'han de rependre les distintes modalitats del pensament català en el motillo de les nostres reivindicacions catalanes; s'han de reduhir a un comú denominador les diferentes fraccions del nostre ésser nacional pera poguerles sumar a favor de Catalunya; s'ha d'apagar el foc de les passions personalistes y partidistes pera re-encendrer el caliu del amor a la Patria opresa...

Y tot aixó els més obligats a ferho son els elements de la «Unió Catalanista», ab desinterés, ab llealtat, ab apostólic entusiasmisme.

Nosaltres no devém aspirar a res: honors ni càrrec ens han de fer cap sed. Si algún ens n'han obligat a acceptar l'hem de tenir sempre a la disposició del poble, ab abnegació sincera y verdadera, per si ell el necessita pera satisfer aspiracions d'altres, en benefici de la pau y de l'harmonia que's requereixen pera'l bé del mateix poble.

La nostra obra ha de ser convergir les relacions entre'ls dos brassos de la nostra Acció, el dret y l'esquerra, ocupant cadascú el lloc que la naturalesa li senyala, pero evitant en lo possible que's neguin sols pera destruhirse reciprocament.

L'ESTIUADA ha de ser en vostra comarca lo que es el «Centre Català» en nostre Sabadell: arc de Sant Martí en el cel de Catalunya y casa payral dels catalanistes de tots colors,

blancs y negres y vermells, ab tal que avantposin a tota altra aspiració la reintegració de la Personalitat Catalana.

Y pera'ls que no sápigam avantposar a son matis relligiós, social y polític, l'aspiració catalanitzant ha de ser benévola y afectuosa en quan sia possible, aplaudint ab vehemencia tota llur acció benefactora a Catalunya y passant en discret silenci llurs actes divergents ab dita acció.

En fi: *treballar per Catalunya*. Heus aquí la nostra obra com a catalanistes de la Unió. Que la compliu bé, com fins avuy, desitja vostre company affm.

M. FOLGUERA Y DURÁN

Aigua picant

¡L' istiu! ¡l' istiu! ja hi tornem a ser a la tasca setmanal, de bonhomia y de frisança; ja 'ls vilatans no miren enlaira somniant les emocions del estiueig mentres els gossos udolan y el vent fa batre les portes y la fredor talla 'ls dits... Canta la natura belles estrofes, els boscos espurnejant de verdor; la pau hivernal es harmonia de flors y d'aromes de colors y vida... l' Univers teixés una garlanda heróica de malles y entona un himne fervorós d'amor a l' humanitat, ardenta passionalment serena. Paradoxa? No heu ovirat may la serenor de la passió allà als cims de les cingleres y en mitj de les negrors de les valls que s' endinzen? Es la poesia feta carn nostra que no guayta lo terrenal eternament corruptor.

En JOSEPET vos saluda, llegidors y saluda l' arribada de l' época en que tot renaix y tot ofereix ilusions y anhels, quan son forts els arbres y els camps granan abondosament. En JOSEPET es vesteix de nou y deixa en un recó els esclops pera posarse les sabates lluentes y afina altre cop la ploma rovellada per el no us y l' oblit. Tornemhi a la tasca ab entusiasmisme, corre ovirant de bell nou l' esclat d' alegria que conmov la vila en la festa major pairal.

Un bon saludo a tots vosaltres llegidors amics y un recort afectuós pera aquelles tertulies al café o a la vora del foc mentres els tions y les soques espanten ruentes de foc.

JOSEPET.

La donzella esquiva

Dedicat a la bella senyoreta P. Ferrer

Mira aquesta rosa, menys fresca que ta cara, menys roja que tos llavis, menys perfumada que ta boca. La vareig tren-car pera tu, perque presa en ton pit, se mogui envejosa de la teva hermosura. Prenla.

¿Perqué no contestas y fuges de mí? ¡Ay, hermosa donzella! Les teves esqui-

veses matan mes alegries. ¿Sabs que jo aborresc a les donzelles esquives? Doncs sí, les aborresc, les odío. Perque no puc capir una ànima de dóna si no es tota bondat.

¿Coneixeu vosaltres a n'algún poeta? Jo vos presentaré a un poeta apesarat perque es un minyó enamorat d'una dóna esquerpa, d'una dóna que no riu, de la donzella esquiva.

Aixís gemega més y canta suplicant una mirada d'amor. Son llaüt es son pit que sospira:

¡Aymada meva!

¡Aymada meva!

Riu, miram, estimam.

¿No ets tu la meva ànima?

Les teves esquiveses van a matarme.

¡Y ets tu la meva vida!

El poeta, apesarat, trenca del més bell roser de son jardí una rosa gran y hermosa, la més gran y més hermosa, y va tremolós a oferirla a sa aymada.

Ella'l veu arribar y riu; però es sa rialla una riallassa irònica que aclapara al galant enamorat.

—Prenla—tartamudeja, com si de gollis estigués presentant sa rica ofrena a la Verge. —Prenla, encar que després la llensis al fanc, la trepitgis, la escupis.

Queda silenciós el minyó, estátic, esperant, entre alegre y tremolós, quelcom que pot ésser una sentència o pot ésser un arc iris. No respira.

Llavors passa volant una aureneta primavera. Ses ales tocan suaument la cabellera rósa de la donzella. En una barbacana's para; y canta desseguida una cançó mística, una cançó de misericordia. Demana misericordia per el que suplica amor.

—Cállat, aureneta sentimental, aureneta compassiva, cállat. Es inútil ta cançó y ton demanar. ¿Sabs qui es aquesta dóna? Es una dóna que té l'ànima freda, molt freda, gelada, com els panues grisos dels oceans glacials. Es son cor quelcom com una pedra de les rieres que ni l'aigua consegueix ablanir... Mes, pera que millor la coneguis, jo t'ho diré: es la donzella esquiva.

—¡Prenla, prenla!—segueix somicant el minyó, allargant, trémol d'emoció, la rosa vibrant de coloreig, vessanta de frescor y de perfums.

La donzella'l mira burleta. amolla una riallassa crudel y fuig donant salts, com una cabreta esquerpa que brinca per els riscos quan el rabadá petitet la crida pera ferli una carícia.

El galant se queda sol, trist y desesperat, que ni plorar pot la seva desgracia. Y segueix ab la má extesa, allargant la rosa, oferintla... Passa una ratxada d'aire y la besa compassiva...

Quan jo vegi a la donzella esquiva que's burla de l'amor, la deturaré en son camí y m'atreviré a preguntarli:

—Escolta, tu, nena del cor de pedra. ¿Perqué no ets amable y riallera? ¿Perqué fuges de qui t'ofereix tota l'estimació de son cor?

¡Mes, ja arribarás aixís a dóna vella!

A. TORNÉ

Sant Hilari 12 Juny de 1910.

Altre vegada, volguda Lluisa, acabo d'arribar a n'aquest Sant Hilari que tant y tant estimo. El caràcter dels seus habitants m'es simpatic, com be prou ho sabs. Em som trovat a Hostalric amb el *chaufeur* Bernat, de qui tantes vegades hem parlat durant l'hivern. El som trovat afable com sempre y m'ha dit a cau d'orella que s'en anava per vint dies a fer una visita a la promesa y a la familia. Tu qu' em dius tantes y tantes vegades qu' els homes serios no saben estimar, aquí tens una mostra de lo contrari. En Bernat es serio y estima. No t'ho creyes qu' encare fos per merexer ¿vritat?

Hem encaxat amb el simpatic Peret dels cotxes. Y perque el recordis be, no't diré sino qu' es aquell cotxero tant tranquil que garlava tant am la teva mainadera are fa tres anys quan ferem encare el trajecte amb aquell cotxe de caballs guits. ¡El vegessis! Está empleat a la Empresa d'automovils y sembla qu' a n' el mon no hi hagi ningú mes felis.

M'ha preguntat per tu y per la teva cosina la baronesa, donantme mostres de l'estimació qu' ens porta. Ja ho veus, Lluisa, quan feyem el viatge per l'estranger, millor dit, quan amb els nostres papás (q. a. c. s.) anavem a estiuhejar a n' el Vichi, no sabiem veurer ni trovarem mes qu' animes encantades: a n' aquí per tot arreu trovem homes de cor. La naturalitat d' aquest tros de montanya Catalana m' enamora y encare que no degués la vida, com dec, a les aigues de Sant Hilari, pots ben creurer que no 'm tentaria l'estranger.

Procura que la teva Merceneta's posi bona y ¡per Deu! no dexis passar l'estiu sense pujar. ¡Are ray, qu' am tres hores y mitja fas el viatge desde Barcelona! Ja no es alló d' emplearhi nou hores mortals.

Demá tinc projectada una visita a can Gambada, que com tu saps es la meva excursió predilecta.

Aquesta no mes es per donarte noticia de la nostra bona arribada. D' en Narcís y de la Marieta no t' en parlo, perque de bona arribada 'm som posat a arreglar l'equipatge y fora de les estretes de ma y saludos no hem tingut temps per dirnos res. Tinc l'habitació a la plassa hont paren els autos. El temps es esplendit.

Dexo per altre el donarte mes detalls. T' en diré mes de coses... Fins té parlaré

de aquell sabaté vell que té la botiga prop la casa hont venen les ampolles de l'aigua.

Sabs qu' es sempre teva

MARÍA DE SOLTEKRA.

Reaparició

Heushaquí, benvolguts llegidors d' ESTIUADA, com després d' un faxuc hivern, durant el qual, als impetuosos y constants vents del principi, hem vist succehir les més excessives plujes, ja 'ns tornem a trovar al estiu Y per tercera vegada, en vigilies de Sant Joan, ens torna ésser permés fruir de la lectura de aquet periodic, que ab molt anyorament, n'haviam estat privats per un periode massa durader de silenci y adormiment.

Mes, are, acabat son hivernal eclipse, com sol naixent, surt de nou briós y resplendent, observantse com, a manera de novell passarellet, en ses noves volades exten cada vegada mes ses ales y perfecciona gradualment son cant. Y el dia de sa reaparició, no pot ésser mes oportú, en vigilies de Sant Joan, jorns en que nostres cors palpitan de goig y entusiasme, perque anem a celebrar nostre primera festa major y be que podem dir també el comensament de l'alegre temporada estiuenca.

Decididament y després de molt costarli, el bon temps s'ha presentat. Per cert que convenia, després de tanta pluja de la passada primavera. Vetaquí perque els hilariencs, dies enrera, quelcom inquiets, se mostren avuy mes alegroys perque veuen mes segura la cullita. Cal, are, no mes, que aquest istiu vinguin a n' aquesta vila, un gran nombre de forasters, pera que 'ls desitjos de tots sos vehins quedin plenament satisfets.

Hilariencs, doncs, doneuse un poquet de pressa en tenirho tot a punt, lo mes aviat posible, que 'ls senyors van a vindre poc.

Y vosaltres, estiuejants, ara que la calor ja apreta fort, cal que vos moveu un poquet també. Comenseu d'arreglar vostres bagatges, que 'n la població ja está tot ben disposat pera que vostre estada en ella la troveu cómoda y divertida.

En aquestos dies, al passar pe'ls carrers encare s' ou el gran soroll que surt de dintre les cases, promogut pe 'ls operaris que s' afanyan a renovar y decorar vostres habitacions. Dona gust veurer també, com ab gran activitat, els empleats del Municipi y les brigades municipals acaban de deixar ben nets y terraplenats tots els carrers y plasses de la vila.

Fins la mateixa naturalesa, estiuejants, sembla que, pera més utilitat vostre, hagi volgut cooperar, ab ses energies, a n'aquelles obres d'estètica y sanejament.

En efecte: cal no mes sortir a donar

un petit tom per les afores, pera observar com els arbres ab ses fulles han purificat l'atmosfera y ab ses xucladores arrels han aixugat el terreny; com l'aigua que dies enrera va caurer abundantment sobre aquest sol, fins a enxarcarlo y que corria sobre ell torrentialment, passada pel filtre purificador del terreny, raja avuy de les fonts clara y salutifera; com les plantes, ab son ràpit creixement, reaccionan orgullosos al contacte dels alimenticis raigs del sol. Pe 'ls boscos ja s'hi ou el remor que produheixen els ventijols estiuençs; es veu crehual a volades l'atmosfera pe 'ls intrépits aucells, que ab lo mellor de sos cants ja han anunciat la franca arribada del estiu.

Y si fent un poquet més de treball encare, un jorn de bon matí, un s'enfila en lo cim d'una alta serralada y desde allí exten una mirada al horitzont y radi de la vila, ¡oh aleshores! quin panorama se presenta als ulls de l'espectador: un incontable nombre de masies vestides de blanc y voltades de jardins de flors de tots colors; l'ufana vegetació engalanada ab son vestit de primaverenca verdor; corrents d'aigua que tranquiles y resignades per sos torrents y rieres, fan son obligat camí; montanyes, camps, plantes y animals, tot en aquella hora del matí, sembla que desperti sonrient a les amoroses besades del sol naixent, extasiat la contemplació d'aquells fenomens l'ànima del espectador y constituint en conjunt un manantial inacabable de dolces emocions, certament ben diferents de les que troveu vosaltres, barcelonins, tot sovint allà, en els carrers y places de vostre ciutat comptal endolada ja de temps, pe 'ls abominables fets terroristes.

No desprecieu doncs, deixant de venir aquest estiu aquí, els treballs que 'ls hilariens junt ab la pròdiga naturalesa han fet pera que troveu en aquesta pintoresca vila estiuenca el repós y tranquil·litat del esperit y la salut del cos.

Cal ara doncs vehins que engalanant-nos, a imitació de la naturalesa, ab nostres mellors trajes, ben alegroys, aném, tots plegats, a rebre als hostes.

Acepti el jove director d'aquest periodie nostre coral felicitació y desitjem que 's mantingui ferm en sa perseverancia a fi de que, l'èxit que, en els successius estius, obtingué aquest setmanari, siga cada vegada més creixent.

JOAQUIM LASTORTAS.

COMARCALS

L'idea llessada pel jove mestre en Miquel Santaló de tributar un homenatge an en Dalmau y Carles de Girona, gloria del magisteri, ha tingut un ressó insuperable. Gairebé tots els mestre d'aquesta provincia y moltíssims de fora d'ella s'han adherit ja al justíssim tribut que 's realitzarà a no trigar. Nosaltres ho cons-

tatem ab gust tot felicitant an en Dalmau, per l'èxit que han obtingut les seves obres en l'actual Exposició Argentina.

— El dia 26 a Arbucias, ab motiu de ferse l'inauguració oficial del chor «Germanor» y benedicció de la seva hermosa senyera, s'estrenarà un himne lletra y música dels nostres estimats compatricis en Antón Busquets y Punset y Enric Guasc, respectivament. El mateix dia 26 a la nit se celebrarà una vetllada en la qual nostre distingit y volgut redactor en Busquets y Punset hi farà un Parlament.

— Mercés a les gestions del digníssim y benvolgut diputat per aquest districte senyor Ventosa y Calvell, aviat se subastará el darrer troç de carretera que va desde Santa Coloma a Girona. Aquesta carretera facilitarà molt la concurrencia al mercat de Santa Coloma de Farnés.

— Els mestres públics, a iniciativa del de Viladrau senyor Canterell, projecten una excursió colectiva al Montseny, pel proper mes de Juliol.

NOVES

Enguany la Fesla Major será força animada. Hi han contractades les orquestres «Unió Cassanense» de Cassá de la Selva y els «Serafins del Baix Montseny» d'Arbucias, pera amenisar els actes públics y els que tindran lloc al Café den Xicu y Tivoli, ahont tocaran respectivament les cobles els dies 24, 25 y 26. Com es de consuetut, dijous a la nit la de Cassá tocarà dues sardanes a la plaça de l'Esglesia y els demés dies hi hauran testes relligioses y profanes ab la forma y programa de sempre.

Ab satisfacció hem llegit en els diaris de Barcelona que'l nostre amic y estiuejador entusiasta de la nostra vila Don Frederic Gal, ha resultat guanyador altra vegada del campionat de 10,608 pessetes y medalla d'or, en el concurs de Tir organísat pera la Real Associació de Caçadors.

L'enhorabona per tant senyalat triomf.

Dissapte prop-passat va contraure matrimoni el nostre estimat amic y company de Redacció, l'ilustre mestre d'aquesta vila, En Antoni Montañola, am la distingida senyoreta Na Magdalena Gasull, de Targa, en qual població s'efectuá'l casament.

Els hi desigem tota mena de prosperitats en el seu nou estat y una llarga lluna de mel.

La carteria de la nostra vila ha sigut autorísada pera rebre y admetre valors declarats durant els istius, desde'l 1.er de Juliol al 15 de Setembre.

— Fabricació especial de llangonisses; se distingeixen pel seu sabor exquisit y excelent confecció: Francisco Pondevida Hotel Suís.

El dia 24 a la tarda, les cobles de Cassá y Arbucias tocaran les següents sardanes a la plaça de Mossén Verdager: *Dolces cadenes*, de Joan Casadevall; *La Campana de l'Hermita*, V. Bou; *La Polsoa*, de Josep Casanovas; *El Cant de la Pastora*, V. Bou; *Flordeneu*, Josep

Serra; *Regalims del Cor*, V. Bou; *Vora'l breçol*, Joan Casadevall; *Sota d'un Faig*, V. Vilaró.

El dia 25, també a la tarda y a la mateixa plaça:

La Festa bisbalenca, Josep M.ª Sulé; *Amor tendre*, Joan Casadevall; *La Font de las Pipas*, F. Vilaró; *La Campana de l'Hermita*, V. Bou; *Sense Mare*, V. Bou; *La Font del Ganso*, Pere Mercader; *El trenc d'Auba*, V. Bou; *Mariscant*, Josep Casanovas.

— Superiors y selectes noves classes de xocolata que fabrica la *Casa Amatller*. Se venen a les principals tendes de queviures y ultramarins.

Oficines: Manresa, 10, Barcelona

Es segur ja, que en el teatre de L'Unió hi actuará durant l'istiu una companyia dramática catalana, dirigida pel distingit actor Sr. Daroqui, celebrant per lo menys dues funcions cada setmana. No cal dir que ho consignem gustosíssims, esperant poguer donar més detalls.

L'Apostolat de l'Oració d'aquesta vila clourá'ls religiosos obsequis tributats al Sagrat Cor de Jesús en lo present mes amb els cultes següents:

Els dies 26, 27 y 28, a tres quarts de vuyt del vespre 's començarà'l reso del Sant Rosari, seguiran els eczercicis propis del mes, y predicará després lo Rnt. P. Josep Cortés de la Companyia de Jesús.

A les set del matí del dia 29, festa de St. Pere, es celebrarà missa de Comunió general am práctica preparatoria, que dirá'l predicador del quadriduo, eczecutant durant la missa escullides pessas l'orquestra «Serafins del bax Monseny».

A les deu la dita orquestra, am la cooperació d'elements de la Vila, cantarà un solemne Ofici.

A dos quarts de quatre de la tarda, després del reso del Sant Rosari y dels eczercicis propis del mes, una gran massa choral cantará un magestuós trisagi seráfic a quatre veus, amb acompanyament d'armonium y instruments de corda, predicant acte seguit les glories del Cor Divinal lo mencionat Orador sagrat.

Acabada la funció de la tarda, sortirà de la Esglesia la processó, que seguirá'l curs acostumat.

A les nou tindrà lloc en la plaça de l'Esglesia un conc rt instrumental y vocal, en el que, ademés de l'orquestra «Serafins del bax Monseny», hi pendrá part el chor «Les Guilleries».

Els Directors y Zeladors de l'Apostolat de l'Oració conviden a tots els habitants de la Vila, y esperen de llur devoció al Sagrat Cort que pendran part en dites funcions, sobretot en l'acte solemne de la Comunió general.

Tothom está molt esperansat pera'l proper istiu. Se tenen noticies de moltes families que visitaran per primera vegada la nostra població y no cal dir que la demanadissa de pisos y habitacions augura una temporada com poques n'hi hagin hagut. Es de preveure per altre part que aixis succeirá donada la facilitat y comoditat del viaige, ja que desde'l 1.er de Juliol se podrà venir de Barcelona a Sant Hilari am tres hores y mitja agafant el lleuger que surt d'aquella ciutat a les 7'21 del matí.

—Aigues de Sant Hilari. Punts de venda: a Barcelona, Iglessias y Bartomeus, Assalt, 39; a Palma de Mallorca, Centre Farmacèutic.

Hem rebut el cartell dels Jocs Florals del Centre Catalanista «Gent Nova», de Badalona. Se concedeixen a mes dels tres premis ordinaris varis d'extraordinaris. Els treballs deuen enviar-se al Centre Catalanista «Gent Nova» abans del 24 de Juliol y la festa de las lletres catalanes se celebrarà el dia 20 d'Agost.

Cosmos Fotogràfic.—Material complet per a fotografia. Fernández y Carbonell. Rambla Canaletas, 1—Barcelona.

Moviment d'estiuejadors

Poc pensavam inaugurar aquesta secció en aquest número primer de la temporada. Altres anys en la present època no 'ns havia sigut possible estampar cap nom, tot lo més avensar nova d'algunes famílies que anunciaven pròxima visita.

Tot predisposa que la temporada del 1910 serà de les qu' es marcan per empenya pròspera en els estius a Sant Hilari.

Volém atribuir l' ascens que se inicia a l' important mellora que representa el facil y agradable viatge qu' es fa avuy ab els automòvils. Implantada tal millora l' estiu passat, en l' any d' assaig que acaba de trascorrer, ha demostrat la

empresa ab son bon zel haver implantat un servey inmillorable. Ha desaparegut per complert l' únic perjudici que tenia avans aquies pais sens rival pera els estiuejadors, el penosissim viatge que per arribar aquí tenien de realisar desde Hostalric. Avuy per esser tot agradable fins el viatge deixa recansa de que sia tant curt.

Siguemhi doncs, y sápigam els nostres llegidors que havem tingut el gust de donar la benvinguda a les famílies donya Maria Farreras; Masferrer; Plana Gumà, d' Olot; D. Josep Virgili; Queralt; Ribalta; D. Enric Posadas; Castelló y Pladevall, com també als senyors Farreros, Renó y Castells.—X.

“La Hispano-Hilariencia”

SERVEY DE COTXES AUTOMÓVILS ENTRE HOSTALRIC Y SANT HILARI

De Barcelona a Sant Hilari en 3 hores y mitja

TARIFA DE PREUS

		Pessetes
D' Hostalric a Sant Hilari	cupé	9
De Sant Hilari a Hostalric	cupé	7
D' Hostalric a Sant Hilari	interior	7
De Sant Hilari a Hostalric	interior	5'50
Interior anada y tornada.		11
D' Hostalric a Arbucias	cupé	4'50
D' Arbucias a Hostalric	cupé	3'75

		Pessetes
D' Hostalric a Arbucias	interior	3'75
D' Arbucias a Hostalric	interior	2'75
D' Arbucias a Sant Hilari	cupé	4'50
De Sant Hilari a Arbucias	cupé	3'75
D' Arbucias a Sant Hilari	interior	3'75
De Sant Hilari a Arbucias	interior	2'75

A fi de que el passatjer pugui fer el viatge més cómodo, desde el 1.er de Juliol l' Empresa tindrà establert un servey combinat amb el lleuger que surt de Barcelona a les 7 y mitja del matí, arribant a les 11 del meteix.

A la tarde sortida de Barcelona amb el correu, arribantse a Sant Hilari a les 6.

Hores de sortida de Sant Hilari, a les 5 del matí y a les 2 de la tarde.

Despatx de bitllets a Barcelona: Rambla del Centre, núm. 6

HOTEL D' ESPANYA

— DE —

MIQUEL MARTÍ

Confort inmillorable

Habitacions espayoses

Plassa Mn. Verdaguer y de la Iglesia

HOTEL FAURIA

— (CALA MESTRA) —

ESMERAT SERVEY

*

PREUS ECONÓMICS

Carrer de la Rectoria

Aigues de Sant Hilari Sacalm

RONYONS, PAHIDOR Y FETGE

HOTEL MARTIN. — OBERT DESDE 'L 1.er DE JULIOL

AUTOMÓVILS:

Informes: Restaurant Martin. = Barcelona